

Tekst in de AV

Workshop
2020
© Jos Hagens

Programma

- Algemeen
- Geschreven tekst
- Gesproken tekst
- Voice-over in de AV

Algemeen

- Tekst maakt altijd deel uit van een AV.
 - * minstens als titel en als aftiteling
- Van belang is wat, wanneer en hoe.

Geschreven tekst

Algemeen

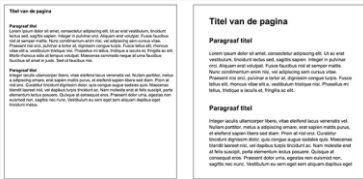
- Zet teksten altijd in de bovenste beeldhelft.
- **Wit** wordt het meest gebruikt in media als film en tv.
 - Op een zwarte achtergrond is wit saai...
 - Op een foto moet een tekst goed contrasteren en in een rustig deel van de foto staan.
- Als je een tekst in een fotobewerker maakt, sla dan op als PNG. PSD geeft een wit randje, TIF een zwart.

Fonts

- Er zijn bijna ontelbaar veel lettertypes (fonts) te vinden.
- Een hoofdingeling voor fonts:
 - Schreef (serif)
 - Letters hebben kleine voetjes
 - Schreefloos (sans-serif)
 - Letters hebben geen voetjes
 - Script
 - *Cursieve en handschrift-stijl*
 - Decoratief

Leesbaarheid

- “ Leesbaarheid zit meer in het wit dan in het zwart”

Wat bepaalt de leesbaarheid

- **Tekengrootte**, waarbij vooral de grootte van de kleine letter t.o.v. de hoofdletter bepalend is. Hoe groter hoe beter leesbaar...
➤ TEST: l, l, 1 (niet teveel op elkaar lijken)
- **Spatiëring** of Spatiëring
- Goed leesbaar zijn schreefloze letters met voldoende woordafstand en regelafstand.
- Een open letter (a) leest makkelijker dan (ɑ)

Er is altijd een TITEL...

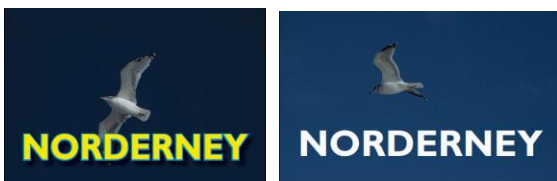
- Een titel moet een verwachting wekken en niet alles al duidelijk maken...
- Zoek of maak op de locatie al naar een geschikte titel en fotografeer die.
- De titel komt normaliter na een sfeer-intro van beelden en muziek

Lettervormen

- Voor de titel is alle ruimte voor creatieve fonts. Maar wel passend bij de sfeer.. Enkele voorbeelden

Plaats van de titel

En natuurlijk: in de bovenste beeldhelft.

Toelichtende tekst

- Aanduiding
 - Plaatsbepaling
 - Naam
- Toelichting

Uitgangspunten

- Een mededeling in woorden is altijd minder effectief dan een mededeling in beeld.
- Wees uiterst kritisch of toelichtende tekst nodig is.
- KISS – Keep It Short and Simple.

Lettertypen voor aanduidingen

- Gebruik lettervormen die passen bij de sfeer van de tekst. Enkele voorbeelden

Tekst maken

- Zinslengte maximaal 7–14 woorden.
- Vermijd bijzinnen.
- Begin de tekst met het bekende en daarna het nieuwe.
- Gebruik actieve werkwoorden:
“we lopen naar...” en niet “we gaan lopend naar...”

Aandachtspunten

- Ook één woord heeft voldoende standtijd nodig (reken op 6 seconden) – zeker als het de titel is.
- Standtijd van een tekst: twee maal hardop voorlezen.
- Laat teksten ook 1,5 – 2 seconden invloeien en uitvloeien.
- Langere teksten alleen aan het begin of aan het eind. Liefst scrollend en laten komen en

Aftiteling

Wat wel / wat kan

- Gebruikte media niet zelf gemaakt (met bronvermelding).
- Gebruikte muziek (componist of uitvoerende)
- Producent van de AV en spreker

Eventueel

- Locatie van de fotografie
- Jaar van productie
- Gebruikte software

Uitgangspunten

- Zorg hier in elk geval voor een makkelijk leesbaar font.
- Zet niet alles in een keer op het scherm: scrollen of wipe.
- Zorg voor voldoende standtijd. Kijk maar eens hoe lang de aftiteling van een film duurt....

Gesproken tekst

“Velen proberen niet uit, wat ze schijnbaar niet kunnen. En ze weten niet eens of ze het zouden kunnen, want ze proberen het niet eens...”
(Norbert Hildebrand)

Live-tekst en geluid

- Geluiden zijn boodschapper voor het beleven van realiteit. Bij voorkeur ter plaatse opgenomen.
- Maak tekstopnames op de locaties. Neem b.v. rondleidingen op. Maak waar mogelijk interviews

Voice-over

De kijker heet toevoerder omdat hij/zij hoort en niet leest.

Uitgangspunten

- Een AV van meer dan 4 minuten kan bijna niet zonder voice-over.
- Een gesproken tekst moet bedoeld zijn voor de oren: spreektaal en geen schrijftaal!
- Gesproken tekst moet een inhoud hebben die noch in beelden, noch in muziek uit te drukken is.
- Voice-over voegt toe en hoeft dus altijd beeldvolgend te zijn.

Tips

- Manipuleer de kijker: maak iets ‘spannend’
- Aandacht via voice-over vasthouden kan max. 30-40 seconden.
- Spreek je geschreven tekst uit terwijl de AV loopt.

Schrijven en testen

Uitgangspunten

- Bekijk je serie enkele malen. Schrijf dan uit vrije hand wat je invalt. Denk daarbij in beelden, niet in feiten.
- Schrijf in eenvoudige spreektaal. De kijker heeft geen tijd om na te denken!
- Lees de tekst hardop om te beluisteren of die "beekt". Laat een ander meeluisteren en reageren.

Uitgangspunten

- Herschrijf kritisch: "goed schrijven is weglaten".
- Schrap moeilijke woorden en zoveel als mogelijk jaartallen, getallen, namen, titels enz.

Herzien – herzien - herzien

- Bewerk dan de tekst meermalen en met tussenpozen:
 - Heb ik in spreektaal geschreven?
 - Is het bij voorkeur in tegenwoordige tijd?
 - Onnodige toevoegingen tussen onderwerp en gezegde?
 - Staat de kern altijd in de hoofdzin. Een bijzin mag alleen verduidelijken.
 - Staan er herhalingen in?
- Geef in de tekst accenten aan: onderstrepen -

Tips

- Voeg verrassende zaken toe: persoonlijke belevissen, anekdotes (als die met de beelden te maken hebben)
- Maak er blokjes van waartussen in de serie alleen wat beelden te zien zijn. Kijken en luisteren tegelijkertijd is vermoeiend.
- De voice-over mag maximaal 60% van de vertoningstijd uitmaken.

Inspreken

De grootste drempel is het idee dat de eigen stem niet goed genoeg is.

Uitgangspunten

- “Spreken leer je alleen door te spreken” – alleen in het woordenboek staat ‘succes’ vóór ‘vlijt’
- Bekijk je serie meermaals om de sfeer en de emotie te ontdekken. Dan pas tekst in gaan spreken.
- Uitspraak voor vreemde talen: nl.forvo.com

Techniek

- Plaats de microfoon in de ruimte, gebruik/maak een plopkap.
- Zorg voor een ruimte met zo min mogelijk echo. Zorg voor een gordijn of laken achter je. En geen geluid van buiten.
- Afstand tot de microfoon 10- 30 cm. Test wat bij je stem past. Spreek stand in.

Inspreken

- Spreek de tekst alsof je een zaal toespreekt. Wissel af tussen hard en zacht, hoog en laag, langzaam en snel.
- Spreek wat langzamer dan normaal. Spreeksnelheid 120 woorden per minuut.
- Neem de tekst in één sessie op in afgeronde delen. Doe dat meermalen op verschillende intonaties.

Tips

- Gemberthee drinken vóór het inspreken maakt je stem helderder.
- Pak eerst een boek en lees een pagina hardop voor, als opwarmer. Overdrijf door veel mondbewegingen.

Nabewerking

Uitgangspunten

- Een goed programma én gratis: Audacity. En er zijn veel plug-ins voor te vinden.
- Laat een ander de serie in ontwikkeling zien en dan de ingesproken versie beluisteren en beoordelen.

Techniek

- Begin met de opname te normaliseren.
- De frequenties tussen 20 en 80 Hz bieden geen relevante informatie.
Weghalen met b.v. low-cut of in equalizer.
- Te explosieve klanken (p; b; t) selecteren en reduceren met 3-6 dB.

Voice-over in de AV

Uitgangspunten

- De voice-over begint na een introductie starten (de kijker is in de sfeer van de AV).
- Normaliseer eerst de gesproken tekst, pas de muziek aan zodat die 15-20 dB zachter is
- Kondig ook eens iets aan wat later in beeld te gebeuren staat.